

1.predavanje iz Vizuelne umetnosti

Za drugu godinu Vaspitačkog smera i

drugu godinu Razredne nastave

POJAM VIZUELNE UMETNOSTI

Pojam vizuelan (od latin.visualis) ili vizuelan (od franc.visuel) podrazumeva ono što se odnosi na vidno i predstave dobijene čulom vida.Uz reč kultura , ovaj pojam obično se odnosi na kulturu vizuelnog opžanja.

Pod širim pojmom vizuelna kultura podrazumeva se razvojnost poimanja vizuelnih značenja , uopštavanje i življenje pojedinačne i kolektivne svesti u opaženom.To je oblik komuniciranja koji se, u zavisnosti od stepena razvoja proizvodnih odnosa,organizacije i oblika društvene svesti u ljudskom društvu, razvija i menja oljuđivanjem svojstva ljudskevrste.

Jedno od osnovnih obeležja u poimanju vizuelnih značenja začinje se kod pojedinca i grupa,shvatanjem bliže i dalje okoline, kao i nasleđenom svešću o postojanju nekog ili nečega u prostoru i vremenu, ako se prostor shvati kao moguća zadatost u čije poznate i naslućene dimenzije čovek ulazi sve dublje i telom i uobraziljom.

Vizuelnu kulturu ne čine samo faktori prepoznavanja koji nastaju vizuelnim opažanjem, već idrugi oblici čovekovog življenja, koji proizilaze iz prepoznatice naslednog,delatnog i misaonog kompleksa stvarnosti i uobrazilje u značenjima o postojanju čoveka, rada i prirode.Vizuelnu kulturu izgrađuje sve ono što je u ljudskom poimanju prostornosti imalo i ima smislenost vizuelnog opažaja i što je prevodivo u moguće konvencije značenja predstava,znakova i simbola, zatim – opredmećenje prostora stvarnim ili iluzivnim značenjem, za bilo koju svrhuu vremenu ljudskog postojanja.

Atribut vizuelnih konstituenti bitno su vezani za pojmove stvarnog a na osnovu njega i zamišljenog prostora.Razvojnu liniju vizuelne svrsishodnosti

moguće je pratiti po načinu čovekove orijentacije prema prostoru i njegovim razumevanjem postojanja ostalih živih bića, oblika i pojmova u prirodi. Elementarni smisao vizuelnog opažaja odgovara istovremenom razumevanju pitanja šta i gde (je nešto). To je osnovni stupanj čovekove vizuelne samoosvešćenosti o vlastitom položaju, najpre u najužoj, a zatim u široj okolini.

Pojmovi: šta, gde i zašto u vizuelnom poimanju vremenom stvaraju konvenciju uočavanja, odnose prema prostoru u relaciji viđeno – shvaćen – namenjeno – načinjen – označeno što ima za posledice:

- a) Odnos prema postojećim i stvorenim oblicima, pojavama, stanjima i događajima i njihovom značenju
- b) Odnos prema saznanjima o vizuelno nedokučivom
- c) Odnos prema značenju onoga o kome – čemu se zna da postoji, ali mu se ne zna namena.

Iz ovih međudnosa proističe i vizibilno poimanje davno osvešćenih vizuelnih opažaja.

VIZIBILNO, za razliku od vizuelno, ovde se odnosi na činioce vizuelnog značenja, ono što može biti svojstveno za vizuelno prepoznavanje, ono što se nalazi izvan našeg konkretnog vizuelnog iskustva, prevođene prostornim znakom nekih realiteta prostora, kao što su npr. u usmenom predanjukazivanja o mestu, strukturi, vrsti, količini, veličini, broj nekog oblika, događaja i sl., a i druga značenja merljivosti i oblikovnosti. Vizibilno poimanje prostora podrazumeva moguće shvatiti unutarnji total praznine. Prostornost podrazumeva vizuelno-vizibilnu ograničenost prostora, što se prepoznaje i označava postojanjem nekog ilinečega u prostoru, vidom organizovanja nečega u njemu.

Njihova prevodivost značenja proširuje krug posrednika koji su shvatljivi vizuelnom logikom u najrazličitijim oblicima prakse i mišljenja. Vizuelna značenja, kao i ostali oblici znanja i mišljenja nastali su organizacijom podele rada, klasnim poimanjem stvaraoča i tumača stvorenom u bilo kom vidu stvarnosti ili mašte.

Prateći razvojnu liniju i brojnost činilaca vizuelne kulture, moguće je zapaziti osmišljavanje verbalnih i apstraktnih pojmova istim prostorno-oblikovnim

obeležjima kao i ostalih činilaca predstavljene prirode i drugih realnih oblika, događaja, stanja i pojava u prostoru.

Zajednička obeležja svih vidova vizuelne spoznaje mogu se svrstati u dve osnovne grupacije:

1. uočeno – ono što već postoji u prostoru i vremenu,
2. stvoreno – bilo kada i za bilo koju svrhu.

Uočena prostornost, oblici, pojave, stanja, događaji osvešćeni su odnos vizuelnog opažaja prema stvarljivom prostoru u kome se nalazi i čovek.

Stvoreni oblici su po pravilu mišljeni i rađeni s namerom ospoljavanja nekog prostora u smislu nastavljanja nečega što već postoji u stvarnosti i ljudskom mišljenju. Stvoreni oblici ovekovečuju željeno značenje, koje upotrebom istrajava u namenjenoj funkciji. U obe grupacije se fenomen nasleđivanja činilaca vizuelne spoznaje usložnjava. Mnoga pomagala i tehničko – tehnološki posrednici, sve više produbljujući mogućnosti čovekovog prisustva u prostoru, vremenom izgrađuju određene sisteme vizibilnih pretpostavki, koji dalje utiču na prekvalifikaciju značenja istih oblika, pojava, stanja, događaja nastalih znatno pre našeg vremena.

Apstraktni pojmovi imaju poseban značaj za vizuelnu kulturu jer se njihovo poimanje najčešće zasniva na prostornim realitetima (količina, veličina, oblik) neke stvarnosti. Logika prostora vizuelno nesagledivih postojanja, kao i logika uhvatljivih granica uobrazilje nisu ništa drugo do oblici stvarnosti sačuvani u kolektivnoj svesti, koji su u datim okolnostima vizuelnom logikom prevodivi u druga svrsishodna značenja. Oslikovljeno značenje govornog ili pisanog iskaza čini manji deo onoga što se naziva vizuelnim umetnostima, dok se suštinski vizuelna kultura temelji na onim oblastima prakse i mišljenja u kojima, po pravilu, postoji slikovitost prostorno-oblikovnih značenja ali ne i njihova ilustrativnost pomoću vizuelno prepoznatljive forme. Time se vizuelne umetnosti ne izdvajaju iz oblasti vizuelne kulture, već se samo naglašava da je očigledna imitativnost stvarnog i uobraziljnog deo vizuelne kulture. Podražavanje već postojeće stvarnosti pomoću slike milenijuma je bilo veoma važno u likovnim umetnostima.

Početak XX veka u vizuelnoj kulturi označava važnu promenu u statusu vizuelnosti.....

